

Foto van het Leuven gerechtshuis na de bombardementen van mei 1944, getrokken vanaf de Sint-Pieterskerk. Fotocollectie Stadsarchief Leuven.

De nasleep van de Tweede Wereldoorlog

Zoals duizenden andere gebouwen in Leuven, raakt ook het gerechtshuis zwaar beschadigd tijdens de Tweede Wereldoorlog. Het wordt getroffen tijdens de bombardementen die de geallieerden vanaf eind april 1944 op de stad uitvoeren om de bevoorrading van de Duitse troepen te ontwrichten. De onnauwkeurig uitgevoerde bombardementen treffen niet enkel de beoogde doelwitten – het station en de werkplaatsen – maar ook grote delen van de stad. De schade is enorm. Op 12 en 13 mei raken zo'n 1300 gebouwen zwaar beschadigd, waaronder het gerechtshuis. Twee bommen vallen er vlak voor, twee andere treffen het gebouw aan de achterzijde en de rechtervleugel. Ook het koepelgewelf, de middenvleugel en de voorkant van de linkervleugel raken daarbij beschadigd. Volgens het weerstandsblad *Vrij Volk* van juli 1944, is Leuven aan een nog grotere ramp ontsnapt: in de kelders van het gerechtshuis zouden de Duitsers immers zo'n 3000 kg springstof bewaard hebben, genoeg om 'het hele centrum van de stad weg te vagen'. Grote delen van het gebouw liggen in puin, de plafonds en trappen zijn zwaar beschadigd en overal zijn barsten zichtbaar. De Duitse bezettingsmacht knapt het gebouw nadien tijdelijk op om het verder te gebruiken als zetel van de *Kommandantur*.

Na de bevrijding van Leuven op 4 september 1944 staat de magistratuur voor een nieuwe uitdaging: het herstel van de rechtsstaat en de bestraffing van collaborateurs. De omstandigheden waarin ze aan de

slag moet, zijn verre van ideaal: het gerechtshuis is zwaar beschadigd en onbruikbaar, de Duitsers zijn er met alle wagens vandoor, er zijn onvoldoende wapens voorhanden en de benoeming van tientallen magistraten staat op de helling. Weerstanders en partizanen leveren aan de lopende band vermeende collaborateurs aan en het gerecht kan de toestroom onmogelijk volgen. Tot overmaat van ramp wordt de Leuvense gerechtelijke politie op één dag bijna volledig uitgemoord door terugtrekkende Duitse troepen. Diensthoofd Richard Poalmans en gerechtelijke inspecteurs Felix van den Plas en Gaston van Gindertael worden in de ochtend van 6 september 'heergekogeld en geplunderd' te Roosbeek terwijl ze in dienstverband op weg zijn naar Tienen.

Procureur des Konings Pedro Delahaye ziet zich genoodzaakt te improviseren. Aangezien de Belgische regering alle benoemingen sinds het uitbreken van de oorlog opschortte, besluit hij de getroffen Leuvense magistraten tijdelijk aan te stellen als stagiair onder zijn toezicht. Hij vraagt ook toestemming aan de Brusselse procureur-generaal om inbeslaggenomen wagens of rijtuigen van particulieren voor het parket te gebruiken, en staat de gerechtelijke politie toe wapens van verzetsleden te hanteren. Op zijn vraag stuurt Brussel versterkingen voor de gedecimeerde dienst, maar tot diep in 1946 blijft het Leuvense gerecht worstelen met een algemeen personeelsgebrek en trage rechtsgang.

Foto van de aftocht van Duitse troepen via het Ferdinand Smoldersplein, gepubliceerd in het verzetsblad *Vrij Volk* in het septembernummer van 1944.

Fotocollage op de voorpagina van de krant *Het Laatste Nieuws* (15/05/1944), die de schade van de bombardementen op Leuven van 12 en 13 mei 1944 toont.

← Stille van een videofragment dat de schade aan de voorzijde van het gerechtshuis toont. [1944-1945]. Collectie van de Heverleese Filmgroep (Hefifro).

